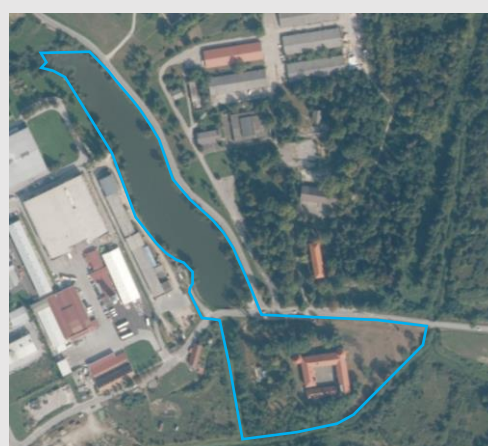

KERESTINEC

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Zagrebačka
Grad/općina	Grad Sveta Nedelja
Naselje	Kerestinec
Katastarski podaci	k.č. br. 964, 642, k.o. Kerestinec
Naziv	Dvorac Kerestinec/Erdödy
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Zagrebu
Glavna datacija	16., 18. i 19. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Erdödy
Vlasništvo	Grad Sveta Nedelja
Pravni status	Z-1720
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1860. godine, zona zaštite na DOF podlozi:

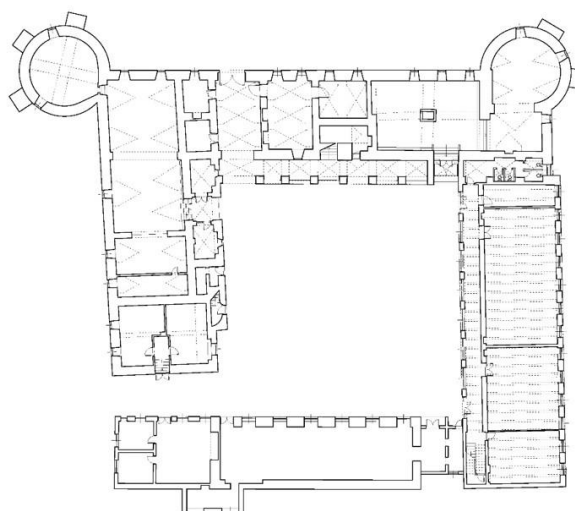
2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac, okružen opkopom, smješten je nedaleko naselja Kerestinec, uz potok Bernicu, u južnom dijelu nekada velikog feudalnog imanja. Cestom je odijeljen od nekadašnjeg perivoja s ribnjakom i gospodarske zone. U perivoju su tijekom 2. polovice 20. stoljeća podignute zidanice (danas u funkciji Hrvatskog državnog arhiva) čime je u potpunosti izgubljen povijesni koncept pejzažnog uređenja. U gospodarskoj zoni, od nekada brojnih gospodarskih zgrada nema niti jedne očuvane, prevladavaju recentno izgrađene hale gospodarske/industrijske namjene. Jedinu vrijednost predstavlja vodotoranj iz 30-ih godina 20. stoljeća s obilježjima art decoa. Ribnjak se pruža između perivoja i gospodarske zone.

2.1. DVORAC

Trokrilna jednokatna građevina s dvije ugaone kule kružnog tlocrta (od nekadašnje četiri) ima dvostrešna krovišta nad krilima, a krovišta stožasta oblika nad kulama. Pravokutno dvorište s južne strane zatvara prizemna, recentno sagrađena zidanica kojom je integriran dvorišni zid nekadašnjeg južnog krila. Dva povijesna krila (sjeverno i zapadno) koncipirana su nizovima prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova koje prate hodnici s orijentacijom na dvorište. Glavni ulaz nalazi se u rubnoj zoni sjevernog krila, prema zapadnoj kuli. Glavna vertikalna komunikacija odvija se trokrilnim stubištem koje se nalazi unutar sjevernog krila i povezuje prizemlje, kat i potkrovlje, dok se manje spiralno drveno stubište nalazi unutar zapadnog krila povezujući prizemlje i kat. Istočno krilo, izgrađeno tijekom Drugog svjetskog rata na mjestu užeg veznog krila s natkritim hodnicima, ima veliku, izduljenu prostoriju u svakoj etaži i hodnike

duž dvorišnog perimetralnog zida. U povijesnim krilima i dvjema kulama očuvane su svodne konstrukcije 17. i 18. stoljeća. Prostorije prizemlja zaključene su bačvastim svodovima zasječenim šiljatim susvodnicama, bačvastim svodovima prelomljenih susvodnica i češkim svodovima. Katne prostorije sjevernog krila zaključuju bačvasti svodovi prelomljenih susvodnica, dok hodnike obiju etaža natkivaju križni svodovi. Katne prostorije zapadnog krila imaju drvene ravne i kasetirane stropove 19. stoljeća. Prostorije istočnog krila zaključuju armirano - betonske stropne grede. Unutar dviju kula u prizemlju su kupolasti svodovi s pojasnicama u jednoj i susvodnicama u drugoj, a u katnim etažama kasetirani drveni stropovi.

Vanjski pročeljni plašt triju krila jednostavno je oblikovan ujednačenim ritmom prozorskih osi. Glavno sjeverno pročelje ima portal polueliptoidnog zaključka je u rubnoj zapadnoj osi, a arhitektonska plastika mu potječe s kraja 19. stoljeća kada je dvorac obnovljen nakon potresa. Na dvjema kulama koje ga flankiraju očuvana je barokna arhitektonska plastika iz vremena barokizacije dvorca kada se između ostaloga rastvaraju prozori na kulama. Na ostalim pročeljima nema očuvane arhitektonske plastike, prevladavaju glato žbukane plohe. Dorišno pročelje sjevernog krila arkadno je rastvoreno, ima sačuvanu baroknu dekorativnu plastiku. Pročeljem zapadnog krila dominira poligonalno tijelo erкера prigradna u obnovi krajem 19. stoljeća. Pročelje istočnog krila, arkadno rastvoreno u obje etaže, potječe iz vremena izgradnje ovoga krila kada se ponovio koncept povijesnih krila.

Obzirom da je u dvorcu bila vojarna JNA, njegovo interijersko uređenje nije u značajnijem obimu očuvano. Nalaze se fragmenti opreme poput štuko dekoracije prostorije drugog kata sjeverozapadne kule iz 2. polovice 19. stoljeća, kamene stube i drvena gazišta završnog dijela (danas u potkrovlju) baroknog stubišta, grb obitelji Türk u prostoriji prizemlja sjevernog krila, kasetirani drveni stropovi prostorije zapadnog krila i zapadne kule iz 19. stoljeća.

2.2. KRAJOLIK

Dvorac, okružen opkom, smješten je travnatom platou koji je povišen u odnosu na dolinu potoka Bernica koji protječe s njegove južne strane. Ovaj prostor obilježava brežuljkasta konfiguracija, prekrivena samoniklim niskim raslinjem, dok je sam dvorac okružen prstenom visokih stabala bjelogorice. Do glavnog ulaza na sjevernom pročelju vodi most koji potječe iz 19. stoljeća kada je stari pomični most zamijenjen zidanim. Od nekadašnjeg pejzažno uređenog perivoja, koji se prema katastarskom listu iz 1860. godine pružao u sjevernom dijelu velikog imanja, danas nema tragova jer su na tom prostoru nakon Drugog svjetskog podignute zidanice, a okoliš je preuređen. Danas je od ovog dijela imanja očuvan samo ribnjak koji se pruža između nekadašnjeg perivoja i gospodarske zone. Okružen je rijetkim visokim stablima bjelogorice, uskim travnatim pojasom i cestama.

3. STANJE

Dvorac je konstruktivno u relativno dobrom stanju uz mjestimična oštećenja stropova i svodova. Sva krovšta su obnovljena 2011. godine. Prozorsku stolariju na dvama povijesnim krilima, koja potječe s

početka 20. stoljeća, moguće je obnovljati, dok je dio u potpunosti uništen. Očuvana je kompletna barokna žbuka s arhitektonskom plastikom i dekorativnim elementima na pročeljima obiju kula, na dvorišnom pročelju sjevernog krila, a glavni portal koji je također očuvan potječe iz istog vremena. Na pročelju sjevernog krila očuvana je žbuka s arhitektonskom plastikom iz vremena obnove nakon potresa 1880. godine. Nakon Drugog svjetskog rata do 1990. dvorac je u vlasništvu JNA koja ga obnavlja, odnosno neprimjerenim zahvatima učvršćuje i prilagođava svojim potrebama. Iz tog vremena potječe prizemnica na južnoj strani kojom je integriran uzdužni unutarnji zid južnog povijesnog krila.

4. VALORIZACIJA CJELINE I POJEDINIH SASTAVNICA

Dvorac Kerestinec prezentira tipičnu shemu renesansnog nizinskog kaštela. Formirao se sukcesivno tijekom 16. stoljeća kada se starijoj građevini dograđuju kule i obrambeni zidovi. Barokizacijom je tijekom 18. stoljeća prilagođen novim okolnostima i potrebama života tadašnjih vlasnika, da bi potkraj 19. stoljeća, nakon potresa, još jednom bio obnavljan i pregrađivan pri čemu se uklanjaju dvije južne kule, južno krilo i drugi kat sjevernog i zapadnog krila. Od renesansnog kaštela danas postoje dvije kule i perimetralni zidovi dvaju krila (sjevernog i zapadnog) te prostorna organizacija i svodne konstrukcije prizemlja zapadnog krila. Iz vremena barokizacije potječe osnovni prostorni koncept sjevernog krila uključujući svodne konstrukcije, dvorišne trijemove, glavno trokrako stubište i glavni portal, potom arhitektonska plastika dviju kula, arhitektonska plastika dvorišnog pročelja sjevernog krila. Oblici s kraja 19. stoljeća evidentni su na glavnom sjevernom pročelju dvorca te na dvorišnom pročelju zapadnog krila u vidu poligonalne kule/erker.

Slojevitost dvorca važno je obilježje koje predstavlja svjedočanstvo o njegovoj transformaciji i prilagodbi potrebama života kasnijih razdoblja, stilskim tendencijama i duhu vremena. Unatoč višeslojnosti

ukupnost cjeline baštini karakter prvotnog renesansnog kaštela (*wasserburga*) što čini njegovu glavno obilježje. Niža vrijednost pripisuje se istočnom krilu izgrađenom 1942./43. godine, koje se volumenom i artikulacijom pročelja prilagodilo karakteru cjeline.

Dvorac je gradila poznata plemićka obitelj Erdödy koja je aktivno sudjelovala u borbi protiv Turaka i podigla veći broj stambeno-obrambenih građevina na području kontinentalne Hrvatske. Pripada karakterističnoj skupini dvoraca nastalih na prijelazu 16. u 17. stoljeće koji su predstavljali važne točke obrane hrvatskog prostora, a tijekom vremena u skladu s povijesnim prilikama obrambeni karakter zamijenili reprezentativnim stambenim te stoga predstavljaju svjedočanstvo o hrvatskoj povijesti kao i načinu života hrvatskog plemstva tijekom duljeg vremenskog razdoblja od 16. do 19. i 20. stoljeća.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 964, k.o. Kerestinec – stupanj zaštite: D2, D3, D4

Sjeverno i zapadno krilo s dvije sjeverne kule predstavljaju najvrijednije dijelove cjeline koji svojom slojevitošću svjedoče o transformacijama i prilagodbama renesansnog kaštela potrebama života kasnijih razdoblja te će se stoga obnavljati primjenom konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme (prozorska stolarija, barokno stubište s nišama, grb obitelji Türk, zidne štukature na 2. katu sjeverozapadne kule itd.). Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Istočno krilo obnavljat će se u smislu očuvanja volumena i osnovne artikulacije pročelja. Budući da je izgrađeno 1942./43. godine, ne postoje povijesni žbukani slojevi na pročeljima koje bi trebalo obnavljati

primjenom konzervatorskih metoda. Unutarnji prostor moguće je u potpunosti prilagoditi potrebama nove namjene.

Na mjestu recentno izgrađenog južnog prizemnog krila moguća je izgradnja jednokatnog krila (P+1+Pot) suvremena oblikovanja, dimenzijama i formama usklađenog s dvorcem.

Krajolik, k.č. 964, 642, k.o. Kerestinec – stupanj zaštite: K3

Očuvanje zelenih površina, uređenje opkopa i obnova mosta uz moguće uvođenje nove parkovne opreme u smislu klupa, koševa i rasvjete. Jezero s najužim okolišem potrebno je očuvati u skladu s identitetskim obilježjima krajolika.

DVORAC

- D2 ■ Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.
- D3 ■ Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.
- D4 ■ Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjericama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

PERIVOJ

- K3 ■ Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjericama nadležnog konzervatorskog odjela).

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Feletar, D., Grad Sveta Nedjelja na zapadnim vratima Zagreba, Meridijani, Samobor, 2012.

Lašovski, E., Okić-grad, Prosvjeta, Zagreb, 1897., 399

Manenica, L., Grofovi Erdődy: u ozračju hrvatske povijesti, Novi Marof, Ogranak Matice Hrvatske, 1993., 15-32

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Arhitektonska snimka postojećeg stanja, 1:50, 2011., Tatjana Burić, d.i.a.

Izvešće o rezultatima restauratorskih istraživanja pročelja i interijera, 2012. Vjekoslav Varšić

Izvešće o rezultatima restauratorskih istraživanja pročelja i interijera, 2019. Vjekoslav Varšić

Konzervatorska studija dvorca Erdődy u Kerestincu, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Zagreb, 2019.

Fototeka Ministarstva kulture – fotografije dvorca nakon potresa 1880.

Fototeka Konzervatorskog odjela u Zagrebu

